

رەشمائل



پەشمائل بیروکەکانم

بەیان فەرشى

بانەمەپى 2706 كوردى

نووسه‌ر له چهند کورته دیزیکدا :

له دایکبووی شاری بۆکانه. وانه سه‌ره‌تاییه‌کانی شیعر و ویژه‌ی کوردی له خزمەت شاعیری به ناوبانگ، مامۆستا حەقیقی دا فیئر بووه. سروشتنی موکریان و بەرھەمی گەورە مامۆستایانی ویژه و هونه‌ری کوردستان بوونه هەوینی هەستی و هانیان داوه بۆ نووسین.

له سه‌ره‌تای لاویه‌تیدا به نیازی خویندن پەرەوازه‌ی هەندەران بووه و بۆ چهند سالیک له ولاتی ئالمان گیرساوه‌ته‌وه و بۆتە خویندکاری بايۆلۆژی و له دواتر ریان کیشاویه‌تى بۆ ولاتی کانادا و ئیستا له‌وئ نیشتەجێیه.

| | |
|-------------------|-------------|
| ناوی کتیب | پەشمائل |
| نووسه‌ر | بەیان فەرشی |
| دیزاین | ئە. سەدری |
| سالی بلاوکردنه‌وه | ھاوینی 2006 |

ناوهه‌رۆک

| | | |
|---|---|--|
| خۆشەویستى دیلى دەستى دىل چارەننوس برپيار نادyar برپiar وابى نهينى له مىزە شەختە لىيى داۋىن چىرۇك بۇ گەوران نىچىرىيکى راوجى دەردىيکى بىدەنگ كۆن زىدە خۆشەویستەكەم | شەوهەزەنگ بىرەوەرى بەفر دەبارى شەو سوالى وشە دىسان شەويىكە له و شەوانە(1) دىسان شەويىكە له و شەوانە(2) نامۇ خۆم و خۆت كۈلۈ لە دورەوە ئەويىندار وشەدان | ژيان چىه ژيان له بەردەوا مېۋەندايە خەيالىيکى وەنەو شەبىي ھەريمى بۇون دووپاتىبۇونەوە ئاوىنەكەم درزى داوه ونبۇون بىركردنەوە بىرۆكە كۆچ خۆزگە سنور تال پرسىyar بۇونىيکى كۆن |
|---|---|--|

ژیان چیه



ژیان چیه؟ خەرمانى وشە، خەزىنەي وشەي يەخسیرى چوارچىوهى مانا كە تىگەيشتن لە مانابە هوۇي هىرېشى دژبەرهەكان دژوار دەبىتەوە؟
 ژیان چیه؟ وشەيەك بۇ ماناکىرىدەوە، ئاخۇ ماناي راستەقىنەي لە سنوورى وشەدا دەگۈنجى؟
 ژیان چیه؟ دەنگ و ھەراي بىرەوھىيەكان كە لە ھاتوجۇ دان و تەمەنلى تىپەرييوو لە لايان بە جىماوه؟
 ژیان چیه؟ وشەيەك لە مانادا بى سنوور، ئاۋىتەيەك لە ھاوماناكان و دژبەرهەكان كە دژبەرهەكان لە زۆرىنەدان و بنچىنەي بىنەرەتى فەلسەفەي ژیان پىك دىنن؟
 ژیان چیه؟ ئاۋىتەيەك لە قىن و ئەوين يان قىن بە زۆر لە دلى مەرقەكاندا نىشتەجى بووه؟
 ژیان چیه؟ ئاوازى بالىنە كۆچەرەكان، قىرپقىرى قەلە بىيەختەكان يان دەنگى شالۇورەي¹
 دلى بە خوين كە بۇ كۆچى ئەويىنەكە دەخوينى؟
 ژیان چیه؟ ساتى سەرخۇشى و ژيانپەرسى يان دلى بە دىدار ئەسپاردن و نوقمى دنیاى جوانى بۇون؟
 ژیان چیه؟ تىپەربۇونى بىبىرانەوەي كاتزەمېرەكان، خۆرەلات و خۆرئاوا كە هوۇي ئاوابۇونى تەمەنن؟

¹- شالۇورە : بولبول

ژیان له بەردەوامبۇون دايە

ژیان له بەردەوامبۇوندایە، ئەگەر جاروبارىش بۇونى ئىمە چ شوین پىّى لەسەر چىكەساتەكانى ژیان جى تاھىلىٰ؛ ئەگەرچى جاروبار بۇونمان وەکوو سېّەر، وەکوو تراوىلکە وايە، ژیان له بەردەوامبۇوندایە.

ئەگەر جاروبارىش ويستەكانمان بە تامەزرويى دەمىننەوە و خۆزگەكانمان سىنورى وەدىھاتن تىپەر ناكەن، ژیان له بەردەوامبۇوندایە.

ئەگەر جاروبار، پىشۇ و ھەناسە بەرگەى چاوهپوانى ناگىن و نائومىيدبۇون لە ناو دەرۈن، دەشتى قاقىر و كاكى بە كاكى دەخۆللىقىنى، ژیان له بەردەوام بۇون دايە.

ئەگەرچى بى ئەمەگ بۇون هوى بى ئۇقرەيى دل و پۇوحە؛ ئەگەر قىين و درۇ، دارى ئەھىن بى بەر دەكەن، ژیان له بەردەوامبۇوندایە.

ئەگەر جاروبار جىاوازىيەكان تابلۇ خوپىناويەكان دەخۆللىقىنىن؛ ئەگەر بە دەگەمن تۆۋى مەرقاپايەتى لە مېشكى مەرقۇ دا چەقەرە دەدا، ژیان له بەردەوامبۇوندایە.

ئەگەر ژیان و بۇون بۆخچەيەكى نەكراوهەن؛ ئەگەرچى ژىن زەندەقى لە نەمان چووه، ژیان له بەردەوامبۇوندایە.

خهیالیکی و هنهوشەبى

دنیایەک تەزى لە راستى، ھاورەنگى و دلپاکى، بىرۇكەيەكى دوور لە راستىيە كە بەرەو قووللایى خەیالیکى قەت وەدىنەھاتتوو رامدەكىشى. دنیایەك كە تەنبا و تەنبا لە دەلاقەى خەیالەو بۆم ھەيە سەيرى بکەم. دنیایەكى دوور، دوور لە دەسەلاتى مروق. لە مىزە خۆم لەم چەشىنە بىرۇكانە پاراستووه و نوقمۇونم لە دنیایەكى ئەفسۇوناوى بۆ تىرىزى بىرەكانم ياساغ كردووە.

ئەم جار خۆم بە تەمام لە دنیاى مروقەكان دوور بکەمەوە. بېرىارم داوه بەرەو ولاٽىكى وەنەوشەبى كۆچ بکەم، ولاٽىكى وەنەوشەبى كە سۇورىك لە سەر ئەرز و ئاسمانەكەى بەدى نەكىرى . ولاٽىكى بى خاوهن بى، بىناو و نىشان، بەلام تەنبا وەنەوشەبى بى . بېرىارم داوه بەرەو ولاٽىكى وەنەوشەبى كۆچ بکەم و مالىكى وەنەوشەبى ساز كەم؛ بىرى وەنەوشەبى بھۇنەمەوە ؛ ژىلەمۇي ئاواتەكانم بە كۆلەھەزىكى وەنەوشەبى تىك وەردەم و ئازارى ئاوازە وەنەوشەبى كەنانىش لە گەرۈوى شەمسالىكى وەنەوشەبى بتۇرپىن. بېرىارىكە و خەیالىكە، كۆچىكى ئەفسۇوناوى بەرەو ولاٽىكى وەنەوشەبى. ولاٽىك كە كەس خاوهنى نىيە و بى ناونىشان. لەۋى نە كەسىك ھەيە لىيم بېرسى لە كويۇھەتاتوو، نە ياسايىك ھەيە بۇونملى بىستىنى و ناو و نىشان بىز بكا، نە ياسايىك ھەيە زيان قوربانى نەزانى بكا و نە ياسايىك بە پىيى رەنگ و جنس و رەگەز زيانملى بىستىنى. ئەم دنیایە بىز دەكەم و بەرەو دنیایەكى وەنەوشەبى باروبنە تىك دەنیم. بەرەو ولاٽىك، كە زارۇيەكانى تابنە قۆچى قوربانى ئەھۋىنەكەيان و ئەھۋىن سومبۇلى بىئابۇوبي نىيە. بەرەو ولاٽىك، كە فامووسەكەن نە فەرەنگى داپلۇسىنى زيانى تىدايە، نە داسەپاندىنى نەريتە ناحەزەكان.

ئىّوارەيەكى بې لە تارمايىيە و رېزىنە بارانىكى نەرم روومەتى ئەرز دەشواتەوە. نۇوسرادەيەكى وەنەوشەبىيىش بۆتە ھەۋىنى خەيالىكى وەنەوشەبى كە سەرى لاسارم لە دەلاقەى دنیایەكى وەنەوشەبى دەكوتى.

بېرىارم داوه كۆچىكى وەنەوشەبى بکەم بەرەو ولاٽىكى لە خەيالدا گونجاو، ولاٽىك كە ئازارى مندالە بى دايىك و بابەكان رېزىنە بارانى فرمىسىك لە دنیاى بىرەوەرەيەكانىاندا جى ناهىلى، ولاٽىك كە شەر و كوشتن و بېرىن قەت نەبىسراون و رق و قىن بە كۆچەرىش پېيان بەھۇنەتتەوە.

بېرىارىكە و كۆچىكى بى وادە بەرەو ولاٽىكى وەنەوشەبىي. مالىكى وەنەوشەبى ساز دەكەم؛ بە زمانى خۆم پىستەي وەنەوشەبىي دەھۇنەمەوە؛ بە زمانى خۆم بەستەي وەنەوشەبىي دەلېم و لە پەرتۇوكىكى وەنەوشەبىي ياساي وەنەوشەبىي دەخويىنەمەوە.

هەریمی بوون

هەریمیک بە ناوی بوون، شوینیک کە بوون ماناپە کی هەپە و هەریمی بوونی منەکان پاریزراوه و هەموو شتیک ئەو جۆرهە کە دەبیندرئ. رواھەت و دەروون یەک رەنگ و یەک دەنگن. وشەکان هەر ئەو جۆرهن کە ماناکەیان خۆ دەنوینی و باپەخى من و تۆیەکان لە بەر بونیانە نەک لە بەر رواھەتیان. هەریمیک بە ناوی بوون کە تۆیەکان زیئر دەستەی منەکان نین و تۆیەکان گاللەجاری منەکان نین و چاپەنوسى تۆیەکان بە دەستى منەکان دیارى ناکرى. هەریمیک کە من و تۆیەک نابىستری و نرخى بوون بە پىپى چۆنبۇون دیارى دەکرى نەک بە پىپى من بوون و تو بوون.

هەریمیک بە ناوی بوون کە ژیان باوهش بۆ ژیان دەکاتەوە و ریزى هەبۇون دەگىرى. هەریمیک کە ژینیک دىلى ژینەکانى تر نىھ بە ھۆي من نەبۇونىھەوە. هەریمیک کە وشەى دىل، زیئرەستى، زۆلم و زەللى لە وشەدانىيان دا نىھ و من و تۆیەکان لە كاڭلى ژین و هەبۇون گەيشتۇون. هەریمیک کە لە هەموو شوینیکى يەكسانى ھاوار دەكا و زیئرەستى نامۆيە و وشەيەكى نەبىستراو.

خۆ ماند ووكىردن بە جوانىيەکانى ژیان کە لە چاۋى خەلکانى بەختەوەرەوە دەيانبىنин، خۆخافللاندە و خۆشاردىنەوە لە راستىيەکانى ژیانى خۆمان؛ كاتىك ئىستا لە ماناپ بۇون نەگەيشتۇوين و ھېشتا تارىفييکمان بۆي نەنوسىيەو و لە نەنوسىيەيەكەم دىپە كىتىبى بۇون دۆش داماوبىن، كاتىك منە دىلەكان خاوهنى بۇونى تۆيە دىلەكانن و لەو پەپى زەللى لە خۆياندا فەرەنگى زالّمبۇون لە دەرەوندا پەرەردە دەكەن و هەبۇونى تۆيەکان لە بۇونى دىلىبىاندا ئامرازىيەن بۆ تاقىكىردىنەوە ئەزمۇونى زالّمبۇونىان، چ پىيوېست دەكا باس لەو جوانىانە بکەين کە لە هەریمی بۇونى من و تۆدا بۇونىان نىھ!

دووپاتبوونهوه

هەموو پۆزى بە دەيان وشە لە هاتووچۆي بيرەكانمدا ون دەبن و قەت شويىنىك لە ناو رېستەيەكدا نابىئىنهوه، ئەو وشانەى پەنگە مانايمەكىان گۆرپىبا. وەکوو ئەو بە سەدان ئاوات و ئارەزۇوانەى هەموو پۆزى لە ناو دلى خاوهەكانياندا بە جوانەمەرگى سەر دەننېنهوه و لايپەرەيەك و دوو لايپەرە لە دەفتەرى بيرەوربىيەكان رەش دەكەنهوه؛ وەکوو كچە نەخۆشەكەي ھاوتەمەنم كە ئەگەر زياتر زىابا، چىرۆكىك لە چىرۆكەكانى زيان زىاد دەبۈو؛ وەکوو ئەو مندالانەى رۆزى بى بەزەبى لە سورپى دەوران بە تەننیا دەمېننەوه و قەت باوهشىكى بە بەزەبى نابىئىنهوه؛ وەکوو هەموو ئەو زيانانەى قەت قەوارەى چىرۆكىكىيان بە بالا نابېرى و بە بىيىناوى دەمېننەوه؛ وەکوو ئەو هەستانەى پۆزى ورد و خاش دەكرين و قەت خۆيان ناڭرنەوه و لە نىيۇ وته و جوولەدا نىيشان نادىرىن؛ وەکوو ئەو بە هەزاران مروققەى پۆزى دىيىنە دنيا و لە چوارچىيە ياسا دارپىزراوهكاندا كايەي زيان دەكەن و بىر و باوهەر و ئاواتىيان قەت لە چوارچىيە ياسا دارپىزراوهكاندا جىيان نابىئىتهوه؛ وەکوو ئەو هەموو مروققەى بە تەماي گۆرپىنى نەگۆرەكان، بەلام لە نىيوان نەگۆرەكان بە تاساوى دەمېننەوه؛ وەکوو هەموو ئەو شستانەى دەبوايە هەبان، بەلام نىن !

ئاوینه‌کەم درزى داوه

ئاوینه‌کەم درزى داوه، زۆر لە مىژه پامگرتووه. بە درزەكانىشىيە وە خۆشم دەۋى. ئەگەرچى كاتى تىيى دەپوانم، پوخسارم دەكە باه چەند پارچە وە، بەلام خۆم هەر لە نىيۇ ئەودا دەناسمه وە.

ھەموو جارى ھەول دەدەم، دەم و چاوم لە پارچە يەكى دا كۆ بکەمەوە، بەلام نابىت، يان چاۋىكىم دەكە ويىتە پارچە كەىدى، يان دەمم دەكە ويىتە ئەو بەرى سنورى درزەكەىدى. لە نىيۇ درزەكانىشىدا چاك خۆمى تىيدا بەدى دەكەم .

ئاوینه‌کەم درزى داوه، لە سنورى ھەر درزىيەكە وە تىيدەپەرم خۆم بە جۆرىيەكى دىكە دەبىن، جارجار چاۋىكىم ھەيە، جارجار دەمم نىيە، جار ...

درزەكانىشىم خۆش دەۋىن ...

نازانم كەى بىو، ھەر ئەو رۆزە كە زانىم كىيم، ئاوینه‌کەم درزى دابوو. درزەكانى چاك نابىنەوە، نە ئەرزىيەقەللىشىوھ ئاودىرى بکەم خۆى بىگرىتەوە، نە كراسىيىكى دراوه بددوردىتەوە. ئاوینه‌کەم درزى داوه، نە دەتوانم ئاوى دەم و نە دەتوانم بىدورمەوە.

ئاوینه‌کەم درزى داوه، زۆر لە مىژه پامگرتوھ ...

ونبوون

ون بووین و نابیندریئینهوه، ون بووین و له خهیالهکان شۆراوینهوه، نه له کۆتاپی پۆژدا شوینپی جى دههیلین و نه له کۆتاپی شەودا يادمان لى دەکریتەوه. ون بووین، وەک تراویلکەش نین له دوورەوە شىۋەمان بکرى؛ وەك ئەستىرەش نين جاروبار لهېزىر هەوريکى چلکندا شاردرا بىيىنهوه؛ سەوزە گیاش نين، كەرەسىسيه دايپوشىبىيىن. ون بووین، وشەيەكى به هەلە نۇوسراویش نين، راست بکریئىنهوه. هەين؟ هەبووین؟ يان هەر نەبووین؟ له كۆلانەكانى زىندا زىنیك نىيە! وشەى درۆ له هەمۇ شوینپی نۇوسراوه؛ تارىفي درۆ، ناوى درۆ، بۇنى هەلخەلەتىنەر. بۇونمان بە درۆ تارىف كراوه، درۆيەكى شىريين كە بۇنى خويىنى لى دى، درۆيەكى جوان كە بە مەرگ پازاوهتەوه. له کۆتاپي شەودا دەستملانى درۆ دەبىنەوه و خەونى ونبۇونمان دەبىنин. سەرەتايى رۆز، سەرەتايىكى بى ئامانج، سەرەتايىك كە له کۆتاپي شەويكى رەشدا بزر دەبى، سەرەتايىك كە تەنانەت دەست بى ناكا.

ئەگەر بووین به هەلە بووین، هەلەيەك كە دەبى حەشار بدرى، بىردىرىتەوه، بىر بکرى! ون دەبىن لە سىيەرى خۆماندا. حەشار دەدرييىن لە نىيۆ جەستە خۆماندا. بىر دەبىن لە نىيۆ وشە و رىستەدا. نابیندرىيىن، سىيەرىك هەين و نىن! نابىسترىيىن، دەنگىك هەين و نىن! ناخويندرىيىنهوه، رىستەيەك هەين و نىن! نانۇوسرىيىنهوه، وشەيەك هەين و نىن! نامىننەوه!

بیکردنەوە

رەنگە ئىستا سەرەتاي زيانىكى نوى بى، لە دايىبۇونى كۆرپەيەك لە سەر ئاخىكى بى ولات؛ لە دايىبۇونى زيانىكى كە لە سەر ھەمۇ خاكىك و لە زىر ھەمۇ ئاسمانىك نامۆيە! رەنگە ئىستا دىسان كاتى لە دايىبۇونى كۆرپەيەك بى كە قەت چاوهپوانى زيان نەبۇوه، كۆرپەيەك كە لەگەل زيان نامۆيە و ئەويش بۆ زيان نامۇ؛ نامۆيەكى نوى كە دەبى لەگەل نامۆبۇونىكى ھەرمان دەستەويەخە بى. كۆرپەيەكى نازدار كە دەبى رووبەرروو دلپەقىيەكان بىتەوە و دەبى تەيار بكرى لە دنیايەكى رەش و سېپىدا بىزى! رەنگە ئىستا يەكم چركەكانى زيانىكى نوى بى لە ھەرىمېك بە ناوى بۇون، لە ھەرىمېك كە زيان باوهش بۆ زيان دەكاتەوە. يان رەنگە ئىستا دوايىن ساتەكانى زينىكى تەماوى بى كە رۆژىك لە رۆژان لە كات و ساتىكى وەها دا نامۆيى زيان زەردەخەنەيەكى تالى خستبۇوه سەر لىيوان.

بیروکه

به دریزایی تمهن، چرکه به چرکه، عهودالی تیگه یشتنی ئەم دنیاپەین، کە زیان تییدا هاتوچۆ دەکا و تەمەن پییدا تىدەپەرئ؛ سۆراخى تیگه یشتنی ئەو مانايانە دەکەین کە زیان تاریف دەکەن و راستیی ماناکان بە دەستەوە دەدەن، ئەو راستییە بە ھەموو پیوانەیەک دەپیورئ و دەگۆپدرئ. دەستکەوتى تەمەنی ھەلۇھەریویش، لەم نیوانەدا، ریزیک مانا و ریزیک راستیی وان، کە گالتە بە ماناکانی زیانى من و تو دەکەن ...

کۆچ

کۆچیک دهکەم بەرەو دنیای وشە، گوییم شل دهکەم بۆ "نالهی جودایی"ی هێین؛ دەنگی شمشاللهکەی "دەرویش عەبدوللا"ی گۆران بەرەو خەیائیکی قووڵ دەمڕیینی. پەوتی خەیال لە نیو پەخسانەکانی سوارەدا ون دەکەم. وەکوو تامەزرویەکی بیئددەرەتان، "قەلای ئەوین"ی ژیلا دەکەمە ژوانگەی حەسانەوەم، "ئاواز" ھکەی جەلال مەلەکشاش بیرى ماندووم لە پەنا قامیشەلانیک دەگیرسینیتەوە. دنیای وشە و مانا، دنیایەکی بى وىنەيە، منیش تامەزرویەکی دلدوڑاو!

خۆزگە

ئەگەر بالى فريينم هەبوايە، وەکوو تەوارىيکى بەرزەفر لە شەقەى بالىم دەدا و لەگەل شەمال دەستە ملان دەبۇوم و ھەناسەى ئازادبۇونم ھەلدىكىشىا. ئازادبۇون لە داوى مرۆققىك كە بە شوين ئازادىدا وىلە؛ ئازادبۇون لە دەستى مرۆف كە ئازادى بە دىل گرتۇوه؛ ئازادبۇون لە مرۆقپۇون ...

سنور

کاتیک له هه‌ریمی خوشەویستی سنور دیاری دهکرئ و له دهروونی مرۆیەکان دانه دانه بۆ هەر شتیک سنورهکان دهناسیئندریئن و بیر و هزرهکان وشک دهکرین، ئەو کات خوشەویستی و جوانی لەناو تاسەی خۆزیای بیرمدا وەک سییەریک له ولاته رەشپوشەکەی دهرووندا به شوین بالا بینا و نیشانی شای جووانی نهونه‌ماماندا دهگەرئ.



تال

ئەگەر زەمانىيەك دەگوپترا ئەسکەنەدر شاخى ھەيە، ئەمپۇ ئەسکەنەدر خۆى ھەبۈونى شاخەكانى لە قاو دەدات. نەينىيە رەشەكانى دۆبىنى، ئەمپۇ بە ئاشكرا دىن و دەپۇن، درۆكان كايەى راستى دەكەن، شاراوهكان مەترسى خۆئاشكراكىدىيان نىه و بىشاخەكانىش بۆ شاخدارەكان كېنۋش دەبەن.



پرسیار

له بی سنوری ماناکاندا، باوه‌ه کان هیرشیان لێ دهکرئ. باوه‌ه کان بی وچان و شهکان به یه خسیر ده‌گرن، به‌لام بی‌مانایی و شهکان، باوه‌ه کان بنکوّل ده‌که‌ن.

بۇونیکى كۆن

زەمانىيىكى كورت لەو كاتانەي بىرەكانم لە ھاتووچقۇي بىئېرانەوهيان دا خۆيان لە لەبىرچۇونەوه دەپاراست، دوودلىيەكان سىيېرىيان دەكىرد، زەمانىيىكى كورت كە قەت كۆتاىيى پى نايەت! زەمانىيىكى كورتى پې لە دىۋارى، زەمانىيىكى كورت كە چىرۇكە بىئىكۆتاىيەكان بە بىدەنگى دەسپىرىنى، بىدەنگىيەك كە زەمانىيىكى درىېشى خاپۇر كردوه، درىېشىيەك كە زەمان لە ھەزىمارى رۆز و سالى ئەودا چەند كاتژمىر پېر كۆن نەبوه!

شەوهەنگ

شەوهەنگ، دنيا چۆل و بىدەنگ، تاريکى كەوتۆتە سەما و پەشى دەدرەوشىتەوە. پۇوناكى ياخى بوه، هەوارى جىيەيشتوه و ويلى شوين پىي كۆنهەوارى بەختەوەرانە.
پق و قىن لە بەر گىشەي شەوهەنگ ئاپورەيان داوه، بەزەبىي و خۆشەويىتى پەرەوازە بۇون و لە ولاتى دلرەقان بىرستيان لېپراوه.

ئىرە سەھۆلبەندانى شەوهەنگ، ئەوبىن و بەزەبىي بۇونيان لېرە ياساغە، لەشكىرى رق
ھەرەسى پىھىناون و بەرەونەمان راۋەددوپىان ناون. مەزنى لە بۆ نەمرانە. ئەوبىن و
پاستى لېرە بېھەپىان نىيە، دلەكان رەش ھەنگەپاون، چاوهەكان بىسويىن، پاستى شەقار
شەقار بوه و بەزەبىي لە سىدارە دراوه. ئىرە سەھۆلبەندانى شەوهەنگ، تاريکى ھاتۆتە سەما، پۇوناكى ھەرەسى ھىنداوه ...

بیره و هری

زه‌مانیک سه‌ر کیوه‌که‌ی باخی قشلاق، جی‌ی زوانی من و ئاسمان و شنه‌ی با بوو. تا چاو
برپی‌ده‌کرد گه‌نمه زهرده‌ی پیش خه‌رمان بwoo ، تا چاو برپی‌ده‌کرد ئاسمانی شینی بیگه‌رد،
شنه‌ی با بوو و سه‌مای لاسکه گه‌نمه‌کان. ئه‌و هه‌موو جوانیه دلّمی پاده‌تله‌کاند و چۆکی
پیداده‌دام. منیش يه‌کن له‌و لاسکه گه‌نمانه بووم، شنه‌ی با رايده‌زاندم. خۆزگه منیش
لاسکه گه‌نمیک ده‌بووم!

بەفر دەبارئ

بەفر دەبارئ ! بەفریکی نەرم . پاییز باروبنەی لى پیچراوهەتەوە . شەپەری پاییز و زستانە، شەپەری سروشت، بەلام ئیدى رەنگىك لە پاییز نابىندرى، ھەموو دنيا ھەر سپىيە، سپى سپى .

بەفر دەبارئ ! بەفریکی نەرم . کلوى بەفر بە ئەسپايى، دوو دوو و سى سى دىبنە خوارى و بەرھو ئەرز سووردەخۆنەوە . بەفرىكى زۆر لە تارىكى شەودا لە تاقى ئاسماانەوە بەرھو ئەرز شالاۋ دىيىن و رەشاىي شەو دەترسىن . دىمەنىكى بىۋىنەيە، سەماي كلوه بەفرەكانە لە بىيەنگىيەكى نەرمدا . مۆسيقايەكى بىيەنگە، نەرمى خشپەي بېرى كلوه بەفرەكانە كە لە كاتى گەيشتندا فرمىيىك دەرېزىن .

بەفر دەبارئ ! كلوى بەفر دوو دوو و سى سى بەرھو ئەرز سووردەخۆنەوە، هىيندىك بە تەنلى رې دەپېيون، هىيندىكىيان دوو دوو و لەگەل يەك، هىيندىكىيان پالەپەستۆ ئەوانىتىر دەدەن و پى بو خۆيان خوش دەكەن . سەپەرەكى سەپەرە، ئىمەش وەكoo ئە و كلو بەفرانە واين، ھەندىك جار بەتهنى و ھەندىك جار پىكەوە رېيگە دەپرين، ھەندىك جارىش يەكتىر لە نىوهى رې جىيەھىيىن . سروشت و مرۆڤ، دوو سەپەرى سەپەرى !

بەفر دەبارئ ! جوانىيەكى سەرسوورھىنەر سروشتى رازاندۇتەوە و بالىنەكان گۆرانى بەفر دەخويىن . بەفر دەبارئ !



وردبونهوه

جاری وايە كەوتنه خوارى گەلای داريکيش هەست بزوينە به تاييەت ئەگەر لە هاويندا بى. وەكwoo دووركەوتنه وەيەكى ناوهخت دەچى، وەكwoo لە دل وەستانىكى كوتۈپ، وەكwoo لېڭدابرانىكى ھەتاھەتايى، وەكwoo پويشتىنلىكى بە بىن ھۆ. ئەورۇ گەلایەكم بىنى لە لاسكى دارىك بۆوه و بە سەماكىدن و بە سوورانەوە بەدەور خۆيدا كەوتە سەرئەرز. وەكwoo ئەوه دەچوو شايى پۆيىشتى بى، خۆشى جىابونەوه يان دوايىن سەماى ژيانى بىگىپى.

شەو

دیسان چاوم پرپووه له شەو و به دریزایی ئەم شەوگاره دەبى چاوهپوان بەم، ئەستىرە چرايان بکۈزىتەوە و رۆز تاراي سپى بەسەر دنیادا بکىشى. ھەميشە پېيم وابووه، شەو لە رۆز دریزىترە و تىپەرپوونى ئەستەمتر. ئەگەر بە دریزایى چەند لايپەرەش گەلەي بۇ دارىزى، ئىستاش پىنابىتەوە. ئەگەرچى بۇ بەخشىنى كات و زەمان دنیا يەكى دلىاوايە، بەلام رەش داھەلگەرپاوه. ھەر شەۋىك بە قەد سائىك دریزە، بەلام ئەو شەوانەي بە دلە خورپە و بۆشاپى پەددەبنەوە، دریزایيان لە سەددەش تىىدەپەرى.

وھبىرم دى ئەو شەوانەي بە دریزایى شەوگار چاوم لە ئاسمان دەبى و شەو تەواو نەدەبۇو و دنیا ھەر دەھات و رەشتەر دەبۇو. دەمگوت بەشكىم لە سووجىكەو چاوى بە منى چاوهپوان بکەۋىت و گورج و خىراتر تىپەرى. يان ئەو كاتانەي بە دریزایى شەو بىست بە بىستى دىوھەكم بە ھەنگاوهەكانم دەپىيا و شەو ھەروا چاوى تىىدەپرىم. زۆر كاتىش بۇو بەدل چاوهپوانى شەو دەكىد، چون ھەر لە باوهشى رەشى ئەودا دەمتوانى خۆم و خەونەكانم بشارمەوە.

زۆر سەيرە، ھەندى بىرەورى چكولە ھەن كە شوينىكى گەورە بە دریزایى چەند شەو و رۆزىيان لە مىشكىدا گرتۇتەوە و زەمانىكى درىز لە مەودا يەكى كورت لە مىزۇوى بىرەورىيەكاندا جىىدەھىلەن.

لىرە، شەوهەكان حەپەساون و رۆزەكان حەپەساوتر، رۆز ھەر داچلەكانى بىدەنگىيەكانە لە نىيوبىدەنگى ئەم خەلکەدا. شەويش دلەخورپەرى ئەو بىدەنگىيە كە وىدەچى تا ئەوبەرى ئاوهەكان و كىيۆھەكانىشى داگىركردى بى و منىشى چاوهپوانى ئەو شەو و رۆزە پېلە چاوهپوانىيە دىكە ھىشتۆتەوە كە نە بە بىزاردى ئەستىرە كۆتاپى بى دېت و نە بە ئاوردانەوە بىست بە بىست لە رەشمەلى بىرەورىيەكانم.

سوالی و شه

ئەمشەو دەمویست خیلی و شه تالان بکەم، بەلام نە تالانگەرم و نە چەتە و ریگر. هەر بۆیە گوتە ببن بە میوانى پەشمالەکەم، بەلکو دیاریم بۆ بھین، چەند رستەیەک، هەنبانەیەک و شەی نامۆ لەگەل هەستى نامۆم ئاشابن. چون پیم خوش بۇو شتىكت بۆ بنووسەم، وەکوو ھيچ نووسراوه يەك نەبى. بەستەيەك بى، گورانى بى يان پەخشانىك. ھۆنراوه يەك، ناللەی تىكەل ناللەی شەمالەکەي "دەرویش عەبدۇل" بکات و "ئەوین خەم" بلىنىھە. پیم خوشە و شەکان ھەستىم لە باوهش بگرن و تاسە و سۆزى خۆزگەکانم لە گوپى قامىشەلەنیك بچىرىپىن و خوشەویستى لەو ناوهش بەجىھىلەن.

ئەمشەو دىسان پەشمالىيکم لەناو دلەم ھەلداوه و بە ھەستى خوشەویستى تۆ ئاوهدانم كردۇتمە و خىلی و شەم میوانە. لە ھەموو شەوان زىاتر داماوم بۆ و شەيەك، و شەيەك میوانى ھەستى دلى كەس نەبووبى، لە پەنجەرە ژۇورى تەنبايى كەسى نەكوتابى، وەکوو ئەسرىن گۆنای ھەموو كەسى ماچ نەكىدى، وەك ئەستىرە چاوى لە ھەر كەسى دانەگىرتىبى، و شەيەك بى ھەر بۆ من بى و ھەستىم لە باوهش بگرى و ھەستى ئەتۆ ببزوپىنى.

ئەمشەو خىلی و شەم میوانە و سوالى و شە دەكەم. دەلىن بە تاقە گولىك بەھار نايە، بەلام دلى من تاقە گولىكى بەس بۇو بۆ تىپەپبۇونى خەزانى تەنبايى. تۆ بۇوى بە تاقە گولى شارە خەزان لىكەوتۈۋەكەي دلەم. زۆرم بېركىدەوە، دەبى چىرۇكى شارى دلەم چۈن و چۈن، لە كۆئ و بۆكى باس بکەم، كى بى بەھاپازى بېرەوەر بىرەكەنى ئەم شارە! ئەتۆ ھاتى و بەھارت ھىيىنا بۆ ئەم ناوه و بۇوى بە خەمەۋىننى شەو و رۇزەكەنى بەھارەكەشم. ئەمشەو نە بېرەوەر بىرەكەنان بە سەر دەكەمەوە و نە چىرۇكەن دەگىرمەوە. ئەمشەو پیم خوشە شارى دلت بە سەركەمەوە، دەمەۋى شتىكت بۆ بنووسەم، قەت نەنووسرابى.

ئەمشەو من و پەشمالەکەم میواندارى خىلی و شەين. پیم وابوو بە و شە و رستە خەلاتم كەن، بەلام لە ھەموو جارى داماوترم، سوالى و شە دەكەم.

ئەوین و خەم: ھۆنراوه يەكى جەلال مەلەكشا

دیسان شه‌ویکه لهو شهوانه (1)

دیسان شه‌ویکه لهو شهوانه وشه له چوارچیوه خۆیدا جیی نابیتەوە و سنورى مانا دەبەزینى و بۆ تاریفى جوانىي چوارچیوه کان دەپرووخىنى و بۇونى تراویلکەبىي جوانىي دەسریتەوە و له پاشان بە پېنۇوسىكى سەرشىت لەسەر لەتە كاغەزىك دەكىشىتەوە و نۇوسراوەيەكى كەمۆينە دەخۆللىقىندرى.

دیسان شه‌ویکه لهو شهوانه دەمەوى كات بوهستى و هەست و بىرەكانى ئەم كات و ساتەم نەچنە بۆخچەي بىرەوهەرەكانەوە و بۆ ماوهەيەكى درېزتر ھاوارزم بن.

دیسان شه‌ویکه لهو شهوانه چارەنۇوس لەپشت شووشەي پەنجەره گالەدراوه كەمەوە ليم دەپروانى و سەيرى دەربابۇونى پووداوه كانى ژيانم دەكا و به چاوه زەقەكانىيەوە ليم زيت دەبیتەوە و له كونجى بىدەسەلاتى خۆیدا ھەلەدەكورمى.

دیسان شه‌ویکه لهو شهوانه بېنۇوسىكى ياخى دەبیتە هوئى دركاندى ھەندى راستى نەگوتراوه كە له كتىبى ياخىه كاندا تۆمار دەكرى و تا شه‌ویکى تر لەم شهوانه لاک و مۆرى بىدەنگى دەكرى.

دیسان و دیسان شه‌وه کان دېن و دەرۇن و بېنۇوسىكى سەرشىت وشه ياخىه کان دەنۇوسىتەوە و به شه‌وه زەنگى دەسپىرى.

دیسان شه‌ویکه لهو شهوانه (2)

دیسان شه‌ویکه لهو شهوانه تاریکی شه و به ئەسپایی خۆی خزاندوتە ژوورەکەم و له بەر گرشه‌ی چرا بئنورەکەم گرموڵه بوه. به پیچەوانەی هەموو شهوان، شه‌ویکى خەفەتھینەر نیە، ئارامیەکى تەواو هەموو سووجیکى ژوورەکەمی داگرتوه. دەلیی ئەمشەو، شه‌ویکى تره؛ شه‌ویکى تازە له دایکبوو کە دەیەوی و شەی تاریکی به جۆریکى تر مانابکەمەوە و له هەنبانەی و شەکانمدا تاریفیکى نویی بۆ بنووسمه‌وە! هەر شه‌ویکى وەکوو ئەم شەو بwoo به توندی به گوییدا دەچرپاندم، زیان و بونەکەی و هۆی بونەکەی سەر لە نوی بۆخۆم تاریف بکەمەوە، به چاوی خۆم له دنيا بپروانم و لاپەرەکانی تەمەنم بە بير و تىيگەيشتنى خۆم پېرکەمەوە. هەر شه‌ویکى وەکوو ئەمشەو بwoo کە خۆم له نیوان سیبەرهەكان و بۆشايىەكاندا بىينىيەوە بۇونى خۆم ھەست پېرکرد و سەر لە نوی له دایكۈومەوە. هەر شه‌ویکى وەکوو ئەمشەو بwoo هيىدى و هيىمن خۆم و ئەوانم بەسەر كرده‌وە و تىيۇوسييکى نوی و پىيۇوسييکى نویم بۆ تۆماركردنى داھاتوویەکى نوی له رۆزەكانى داھاتووی تەمەنم تەرخان كرد.

رەنگە هەر شه‌ویکى وەك ئەمشەویش بوبىت کاتىك فىرىبوم بۆ يەكەم جار چوارچىوهى دەوري وىنەكانى ناومىشىم بشكىنم و به بئى چوارچىوه بە تاقى بىرەكانمەوە هەلىانواسم. هەر شه‌ویکى وەکوو ئەمشەویش بwoo بە دەنگە ناسكە مەندالانەكەی بە ئەسپایي پېرسى: "دادە ئەگەر بىرۆي زوو دىيەوە؟" هەر ئەودەميش بwoo کە بۆ يەكەم جار ھەستم بە دوورىيەكى بئى سنورى كرد له دلى شه‌ویکى ئەنگوستەچاودا. هەر ئەودەميش بwoo بۆ يەكەم جار ھەستم بە خۆشەويىتىيەكى بئى سنورى كرد كە له دلى بەسوزى مەندالىكەوە سەرچاوهى گرت و له نەرمى شەوگارىيکى درىژدا له باوهشى گرتم.

ئەم شهوانه زۆر دىن و دەرۇن و رەنگە له نىيۇ دەفتەرى بىرەورىيەكانمدا رەش بىنەوە، بەلام بونەكەيان بۆ ھەميشه له سەر بىرەكانم شوينپى جىددەھىلەن.

نامۆ

بىّدەنگىيەك خۆم و بىرەكانمى داگىركدوه، بىّدەنگىيەكى نامۆ كە خۆى لە پاڭ تەننیايىدا
ھەشار داوه و لە بەر بىّكەسى تەننیايى، ولاٽى لەخۆى پېركدوه و بۆتە خەمەۋىينى
تەننیايى و لە پەنا يەكتەر ئۆقرەيان گرتۇو. لەبەر ئەو بىّدەنگىيە قورسە رادەكەم.
لاپەرەيەكى سپى بىرەكانم لە باوهش دەگرى، وشە و رىستە دەنگىيان بەرزىدەبىيەتەوھ.
بىّدەنگىيەكە تىكىدەشكى و تەننیايى لە سووجىيکى ژوورەكەم ھەلەكۈرمى.
تەننیايى يە ھەلکورماوهكەسى سووجىي ژوورەكەم، سالانىكى زۆرە دەيھۈئى لە سنورى
خۆمبۇون دوورم بکاتەوھ و لە ولاٽى لەبىرچوان سەقامگىرم بکات، لەگەل خۆمبۇونى خۆم
نامۆم بکات و سکالاٽى بۇونم بخنکىيەن. ئەوھ ئىستاش لەم گۆشەيە دۆش داماوه و زەندەقى
لە من چوھ، لەم ژوورە كە پېرە لە من. زۆر جاران دەيدوينم و پېرى دەكەم لە خۆم، بەلام
ئەو كاتانەي لەبىرى دەكەم، پېرەبىيەتەوھ لە خۆى و چاوهپوانى من دەمینييەوھ.

خۆم و خۆت

خۆم دهخوینمهوه، کتیبیکی تەسکى کۆنی تۆزگرتتوو كه زۆربەی لایپەرەكانی رەش نەبوونەتهوه، زۆر وشەی بە هەلە تىدانووسراوه و زۆر وشەی بە هەلە ماناکراوهتەوه. لە هەندیک شوین پەستەكان لیک داپچاراون و هەندی وشەش پەش کراونەتهوه. لە پیش زۆربەی ماناکان نیشانەیەکی پرسیار داندراوه! لایپەرەكان هەلەدەمهوه، هەندیکیان دراون، هەندیکیان گنج بۇون. ئەو لایپەرەنانەی بە نیشانەی پرسیار پېپوونەتهوه لە هەمو گنجترن! خۆم دهخوینمهوه، نووسراومەتهوه، تاریف کراوم، بەلام خۆم، خۆم پىشكىيە؛ خۆم، خۆم بىنييەتهوه. کتیبەكە لە سەرەتاوه دەستپېئاكا، كۆتابىيەكەشى هيچ دىارنىيە. خۆم دەنۈسىمەوه، هەلەكان راستەكەمەوه و پرسیارەكان لە شوینى خۆي دەھىلەمەوه!

تۆ دەخوینمهوه، کتیبیکی ئەستورى شەق! تۆش وەكwoo من زۆر لایپەرەت سپى ماون. هەموو شتىك بە گەورە نووسراوه، نیشانەی پرسیار لىرە و لەۋى دەبىندرىن. هەموو شتىك بە گەورە نووسراوه، نیشانەكانى پرسیار نەبىئى! پرسیارەكان گەورە نىن، ماناکان بۇ تۆ لىكىدراونەتهوه، لە هيچ شوینىك پەش نەكراونەتهوه! رەستەكان دوابەدواى يەك پېزىكراون، لىكىدابرانىيان نىيە! لایپەرەكان نە كۆن بۇون و نە گنج و نە دراون! تۆ دەخوینمهوه، خۆت نووسىيە، خۆت ناسىيە. هەلەكان تاڭ و تەرا لەم سووج و لەو سووج بەرچاو دىن! خۆمان دەخوینمهوه، دوو کتىبى ناتەواوى پەلە پرسیار، دوو کتىبى وەكwoo زۆربەي کتىبەكان.

کلۆر

ئیستا باش دهزانم که پینوس و تینوس ناتوانن کولی دهروونی کلۇلی ئەویندار دامرکىن. وشهكان هىنده قورس و گران، لە دلى هەناسەساردى جوئنابنەوە و لەگەل ئاخى ناخى دل پاهاتوونە. بۇ زامە سارىز نەبووهكەي ئەو، دوورى ئازيز شىرى حەوسەرە كە سات بە سات رۆحى ئەنجن ئەنجن دەكت. ئەویندارى مال کاول دەستەملانى پايىزى هەناسەساردى، پەنگ زەردەلگەراوه. پینوس لە دەستمدا بىتوانايە، وشهكان جىۋان جىناھىن تاكوو رەنگى بېرىنگى تینوس بەن، بىرەكان مەند و لە زەريايى هەستىدا تینووېتى دەشكىن. لە بۇ بابىدەلەر ئىيان بە پاپۇرىكى شكاو و بە دوورايى زەمان بۇ لای ئازيزچوون مەترسى نىيە، لە بۇ گەيشتن بە دلى رەفىندراروى ئاوىتەمى شەپۆلى مردن بۇون، جىۋانە.

لە دووره وە

لە دووره وە دیتە گوئ ئاوازیکی هەرەکۆن بەلام ئاشنا، ئاوازیک کە لە دەرروونى مروقە وە سەرچاوهی گرتە و لە دەشتى کاكى بە کاكى تەنیايى دا خول دەخواتە وە بەرھو قامىشەلەن، جىژوانى مۆسىقاكان پادەكە و بە هەوايەكى نامۆ وەھەوالى ناسىنە وە دوو مروق لە گەرروو قامىشەلەن دەتۈرپىنى.

دوو غەربىي نامۇ لەگەل يەك كە پىنۇوسە كانيان گۆرانىيەك دەنۇوسن و گۆرانىيە كانيان بە ئاوازىك دەچىن، قسە كانيان بۆ يەك ئاشنا، بەلام خۆيان لەگەل يەك نامۇ!

قامىشەلەن ئوركىيەتى بىۋىنەي دەنگ كېپراو زەمانىيە دوور و درىزە گۆرانىيە ونبوھ كان بە دەم با دەسپىرى، بەلام با-ش ئىستا بە ئەسپايى دىت و دەپوا تا گىزەللووکە دەشتى تەنیايى ئاوازى خۆزگە مروق نەناسىتە وە و بە دەم گەردەلۈولى پەشى نەسپىرى.

ئەویندار

روحیکی نامۆ و جەستهیەکی غەریبم له نیوان ھەموو مروقە نامۆکاندا. لەم ولاتە غەریبە به شوین نیگای هیمنی چاوهکانی تۆ دام. نازانم ھەوارەکەت بۆ چى وازوو باردەکات، رەشمالی چاوهکانت يادى سیروان و ھەوارامانم دەخاتەوە بىر، بۇنى باى شەمالى قەندىل لەگەل خوت دىنى. ئەم جار كە ھەوارەکەت لهو لايانە بارىكىد بە شوین رەشمالىيکى وەکوو رەشى چاوهکانت دا بگەر، ئەگەر ھاتتوو كۆچى كردىبوو، بزانە كە دوورى ھەوارەکەت تۆ و نامۆيى ھەوارەکانى تر باريان پېكىرىدوه.

وشهدان

ژیان، زین و مانهوه
دلخورپه و چاوهپوانی.
ئامانج، مرۆڤ، دەنگدانهوه
چارهنووس، بەختهوهرى و خەمخواردنەوه
جەسته و دەنگ و رەنگ
دنیا، دەسھەلات، چەوسانهوه
ھەموو جارى و شەکانى و شەدان دەخوینمەوه
ئەوین و مرۆڤ تاریفیکیان لە بۆ نیه،
ولامى من پرسیاریکە
ھیندەی دیکە سەرسوورھینهر!

خۆشەویستى

من خۆشەویستى لە سۆزى دەنگەكانەوه فىر بووم،
لە پوانىنە جوانەكان،
لە دەستى ماندۇونەبۈرى دارى بەرامبەر دىۋەكەم
کە بۆتە ھىلانەئى زيانى سەمۇرەدىلخۇش بە زىن،
لە بىرى پېلە ھەولى مەرۆق،
لە دەنگى مۆسیقاي خۆشەویستى،
لە گۆرانى سروشت،
لە بىرى زيانىكى ماوهېي.

دیلی دهستی دیل

رەنگەکانى پىشال كىرىبو، هەر يەك لە ئاواتەكانى بە يەكى لەو تالە رەنگىيانە دەسپارد و جارجارەش پىكەوە گىرىي دەدان. تەقە تەقىك بىرى ژيان و رەنگاوارەنگىيەكەيلىق دەپچەراند. نەرە و ھەرای دەسھەلاتدار بىرە جوانەكانى چاوترسىن دەكىرد، دلى پىر لە ھىواي ھەمۇو جارى رادەچلەكا و ئاواتە رەنگىيەكانى لە بەر چاوى دەبۇون بە سىېھەرى تىرس و گىزەلۈوكەي زىان. قامكەكانى لە نىّوتالى رەنگەكاندا خۆشەويسىتىان جىدەھىشت تا ئەوهى كە دوايىن جار، تالى رەنگى ئاواتەكانى بىرەنگ كران و قامكەكانى دوورخرانەوە و بۇ ھەميشە بىريان بە يەخسir گرت و بىبەزەيى داھاتوويانلىق بە دىل گرت.



چاپهنووس

کاتیک چاو نهبینی،
ههست برسنی نهبی،
زام ژانی نهبی،
بیر بربنکا،
رابردوش داهاتووی نابی.

برپیار

بەرھو ئاسو دھرۇن،
بەرھو بەرزابىي كىيۆھكان وەرئ كەوتۇون.
كۆتىرە باڭ شكاوهكان
بىپىارىيان داوه،
لەو بەرى كىيۆھكان،
ئەو جىيەھى ئەستىرە تروسکە تروسکىيانە
ئالاڭى ولاتى سەھۋىل و ئاڭر
لە نىيۇ دەربىياى فرمىيىسکەكاندا بخنگىيەن.
بەرھو ئاسو دھرۇن،
كۆتىرە باڭ شكاوهكان.

نادیار

به شوینى دا دهگەرام له بىدەنگىيەكاندا،
ھەرای زەمان تىكى دابۇو.
لە نىّو لاپەرە سىبىيەكان، پەشەكانى سېي.
لە نىّو مىزۇوە ناودارەكان، بايەخەكانى ونكراو.
نىچاوانى ئاسمانىش هيچى لى نەنۇوسرا بۇو.
دنىا پەنگى دەگۆرى،
سىبىرەكان بىدەنگ نەبۇون.
بىرە كۆنە تاقەكان ببۇون به تراوىلکە.
مانا كان لەبەر شوقى ئەستىرەكان گەپيان دەگرت.
مۇسىقاي چەرخىكى كۆنيش، دلى پېرىكى دەھەزاند.
ئەسپىكى سېيش لە بەرزايى شاخىكەوه،
چاوى لە شورەسوار بېبىوو.
به شوينى دا دهگەرام.
چەندەها رۆز و كاتزمىر بەر لە ئىستا،
دللى پېرەش به شوينى دا وېلّ بۇو.
زۆر رۇوناكى و تاريکى بەر لە ئىستا،
شورەسوارىش بىدەنگى ئەۋى به دەم باي كۆسارەكان ئەسپاردى بۇو.

برپیار وابی

برپیار وابی، خه به ریان کەم،
 هەرچى و شەی سەر زەویە كۆئى كەنەوه،
 دەیخەمە ناو تىنۇوسىكى
 هاوارىيکى پى سازبىكەم، نە بېرىتەوه.
 برپیار وابی، پېيان بلېم
 هەرچى شەو دېت،
 لە بەر دەركەی ئەوانەی وا بە فرمىسىكى مندال خۆشنى،
 وە كەنەو گورگى دەمەو مەدن بلوورىيەن.
 ئەگەر نەبۇو،
 هەرايەكى وا ساز بکەم،
 كەس و شەشى بۇ نەمىيىن.
 برپیار وابی، پېيان بلېم،
 هەرچى و شەی ئەم دنیا يە كۆ كەنەوه،
 لەناو دىووه خانىكى خەن، درگاكەشى گائە بدەن،
 تاكۇو كەسىك قىسە نەكا،
 تاكۇو دەنگىكىش نەمىيىن.
 برپیار وابی،
 هەرايەكى وا ساز بکەم،
 چۈونكە دەنگىك ئىدى نابى،
 قىسە يەكىش ئىدى ناكرى
 !...
 برپیار وابی ...

نهینی

ئەو پىيى وابوو تارى دەستى
ئازارى دلى پېتاسەھى دەدرکىننى،
بەلام ئاگاى لى نەبوو كە
پەنجەھى نائارامى دەستى،
تارى دلى منى دەزناند،
ھەموو نهينىيەكانمى لىم دەخروشاند،
خەم و كۆللى له مىزسالەھى ليىمى دركاند.
كانتىك ئاوازەكەھى دەخويىند،
ئاوازىيەك بىو زور تەماوى،
لاۋەھەكى پېجودايى،
سەرگۈرەشتەھى ئەوينىكى نامۇي زانى
كە چەند سال بىو،
دلم بىبۇوه پارىزگارى.

لە میزه

وشهکان لە میزه لە ژوورهکەی ناو دلیاندا
زنجیرکراون و
خوشەویستى دەخنکىندرى!
زۆر لە میز بۇو،
ھەر ئەو کاتەی لىيەکان زەردەخەنەيان لە سەر بۇو
بىرەکان بە يەخسیر گىران،
وشهکان كران بە ئاور،
پىكەنینەکان رېيىندران.
ھەر ئەو مايەوه و
ئاسمانى بىئەستىرە و
ئەرزى بىشىنايى و
تافگەی بىئاوا!

شەختە لىيى داوين

داوهتى مەرگە، شەختە لىيى داوين
شەختە ترس و دوودلى و بىيدهنگى.
لەو لا وەرزى خۆبەختىرىدە،
لەم لا وەرزى ملکزىيە،
سەرشۇرييە،
خۆفرۆشتىن.

كەمانچەيەك بۇتە خەنجەر
لە پىشتى كەمانچەرۇن رۇدەچى و
ئاھەنگى نەمانى ئەو لىيىدا.
شەختە خويىنە،
بىزورەپىي،
خۆ لەبىركىدىن.
شەختە بېرىھ،
شەختە لىيى داوين.

چیروک بۆ گەوران

که مندالین،
چیروکی شاری خهیالی و
ئەفسانەی جوان
راستی زینمان لى ون دەکا!
که گەورەشین،
چیروکی داهینەر و
باخ و شاری پر لە بەھار
لە گەل ئاورى بىبەزەيى.
ئەوهش چیروک بۆ گەورانە.
زۆر گەورە هەن،
بیر و فىكربيان يەخسیرى دنیای چیروکە
زۆر مندالىش،
ورىيانە
بە چیروکان پىدەکەنن!

نیچیریکی پاوچی

من وامدهزانى
له لىرەوارى پىر له مروقى
هاوالى جى و جانەوهرانى گەردەلولەكەى سامناكى ژىنا،
پاوجى نىچىرم
بەلام ئىستاكە، دەبىنە خۆم
دىلى و نىچىرم
بە دەست و پەنجەى درەندەكانى و
بە بىر و هزرى مروقەكانى .

دەردیکى بىّدەنگ

داریکیان چاند به تەنیاپى
لە دەشتىكى فراواندا
پاش چەند پۆزىك ئىشک ھەلات.
کیوپیکیان دى به تەنیاپى
لە ھەردیکى پان و پۆرا
بە يەكجارى لە بەر يەك ھات.
خەمیکیان برد به تەنیاپى
لە ناو دلى بىكەسىكدا
دايانچەقاند،
كەچى دىتىيان
دللى ئەۋى بە تەنیاپى
كردە مەكۆى دەرد و داخان
ھەر لە پەستاش پەرهى دەساند.



کۆن

دوو شت ماندوون، راپردوو و میّژوو! راپردوو، تۆزى میّژوو ناتوانى لە خۆى دووربکاتەوه،
میّژووش چاوهپىي راپردووی نوييە!

زیّدە خۆشەویستەکەم

من نازانم،
 گەر زەمانىيک دەرفەتم دەن
 بريينەكانت ببەستم،
 چ هەتوانىيک ببىئىمەوه؟
 كامە گوندى سەر بەتەمت بژىئىمەوه؟
 شابالى خويىنى كام ھەلۇت ببەستمەوه؟
 كامە هوزى بىيماڭ و جىيت،
 بەرھو ئەتۆ بھېئىمەوه؟
 لە كام شوئىن و لە كام مەلبەند
 بەشويىن رۆلەي ئەنفالكاراو بخولىيمەوه؟
 دەم و چاوى كامە ھەتيو و بىناتز
 بە فرمىسىكى كامە دايىكى دل بە زامت بشۆمەوه؟
 كامە كۆرپەي دەم بە گريان
 بە لاي لايە لە باوهشم ژيركەمەوه؟
 دلسووتاوانى كام مەلبەند
 كامە خەم و كام كوت و بەند
 بە كام لاوك و ستران
 لە ياد و بيريان بەرمەوه؟
 كامە ھەلۇهدا و ئاوارەت
 لە كام ولات بدۈزمەوه و
 ھەوالى رېزگاربوونى تو
 بە كام وشه و كامە رىستە بىگىرمەوه؟

من نازانم،
 شلىئەكانى سەر گلکۆي
 كام رېيىھەر و كام پېيىشەوات،
 كام شەھيد و كام مامۆستات
 بە ئاوى كامە رووبارت ئاودەمەوه؟

کام سهرهەلدان،
 هى کام شیخ سه عید و سمکۆ
 کیهە قازى و کام دل بهسو،
 بۇ لوانىت بگىرمەوه؟
 کام چىرۆكى ئازايەتى و
 بهسەرهاتى کام جوامىرى،
 کامە رۆلەسى شاخ و چيات
 لە ناو مىزۇو بنوسىمەوه؟
 دەركەى کامە بەندىخانە بلەر زىنەم،
 کام ئازايى و خۆراڭرى لاوه کانت بدرکىنەم و
 ھۆنراوه يەك پې دلۇپى فرمىسىك و خويىن بھۆنمەوه؟

من نازانم،
 چىرۆكى پىينووس شكانى
 کامە زانا و فەيلەسۈوفت،
 شەۋەزەنگى پېركەسەرى
 کامە گيان بەختىرىدۇوت
 بە کام لاۋەز و کامە حەيران بلىيەوه؟
 کام لەپەرەھى زىن و خەمت،
 مىشۇوئى پېر لە خويىن و تەمت،
 مىشۇوئى ئىستاكەى سەردەمت ھەلەدەمەوه؟
 کامە زۆلم و کامە ئازار،
 کامە مافى پېشىلکراو،
 کامە خاکى زەوتىكراو
 و بېرى ھەموان بىيىنمەوه؟
 ھاوار بۇ کام لا بەر زىكەم،
 ھاوارى پېرۇزى خنكاو،
 ھاوارە ساواكەى فەوتاوا،
 ھاوار بۇ زىن، بۇ بۇون و مان،
 ھاوارى گۈرگۈتووی زەمان
 و بېرى كى بھېيىنمەوه؟
 تاسە و سۆزى کام ھەزارەت،
 لېيو بە بارى کام نزارەت
 لە سۆى ئەتۇ بزېيىنمەوه؟



من نازانم،
وهها پۆژیک من ده بینم،
يان ئەوهى كە
لە پىيناوى پزگارى تۆ، دل بەھيوا دەممىنمه وە؟
خۆگەر بىتتوو
بە سەربەستى نەشت بىنم،
ھەموو هيومام دەنۈوسىمە وە
تا رۆلەكانى داھاتتوو،
لە سەر بىشىكەي پزگارى تۆ
بە لايەلايەي رابردۇو،
رۆلەكانىيان راژىنە وە!